

**Tillämpningsanvisningar
avseende uttagande av avgifter i
samband med insatser enligt
socialtjänstlagen, hälso-och
sjukvårdslagen och lagen om stöd och
service till vissa personer med
funktionsnedsättning
för 2015**

Antagna av socialnämnden den 10 februari 2015

Innehåll

1. Inledning	4
2. Fastställda avgifter för insatser beviljade enligt SoL (Socialtjänstlagen).....	4
2.1 Hemtjänst, omvårdnad och service.....	4
2.2 Trygghetslarm.....	4
2.3 Helkost i särskilt boende (vårdbostad)	5
2.4 Matdistribution	5
2.5 Korttidsplats/växelvård	5
2.6 Kost vid dagverksamhet för personer med demenssjukdom	5
2.7 Kost vid dagverksamhet för personer med psykisk funktionsnedsättning	6
2.8 Boendestöd	6
3. Fastställda avgifter för insatser enligt Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) Hemsjukvård	6
3.1 Registrerad mottagare av hemsjukvård.....	6
3.2 Ej registrerad mottagare av hemsjukvård	6
3.3 Utprovning av hjälpmedel.....	6
3.4 Insatser som avgiftsbefrias ”då insatserna ger ett mervärde och är till gagn för att personen ska kunna vara självständig” (KF 2013-10-24)	7
3.5 Avgiftbefrielse i vissa fall vid palliativ vård	7
3.7 Frånvaro.....	7
4. Fastställda kostnader för kost m.m. i samband med insatser enligt LSS. Insatserna enligt LSS är avgiftsfria.....	8
4.1 Kostnaden för livsmedel och förbrukningsartiklar i gruppboende där alla måltider lagas gemensamt (LSS: § 9:9)	8
4.2 Avgift för kost vid korttidsvistelse utanför det egna hemmet (LSS § 9:6) – verkställt på kommunens korttidsboende eller vid avlastning i stödfamilj.....	9
4.3 Avgift för kost vid korttidsvistelse utanför det egna hemmet (LSS § 9:6) – verkställt i form av läger.....	9
4.4 Avgift för kost vid Korttidsstillsyn för skolungdom över 12 år i anslutning till skoldag samt under lov (LSS § 9:7).....	9
4.5 Avgift för kost vid Daglig verksamhet (LSS § 9:10)	10
4.6 Personalomkostnader vid ledsagning	10
5. Avgifter för resor, som inte är reglerade i färdtjänstavgift	11
5.1 Fritidsresor med verksamhetens egna bussar och bilar	11
6. Andra typer av fastställda avgifter	11
6.1 Flyttstädning.....	11
6.2 Hyra av lokaler	11
6.3 Hyra av övernattningsrum.....	11
7. Högkostnadsskydd och Minimibelopp - viktiga begrepp.....	12
7.1 Högkostnadsskyddet	12
7.2 Minimibelopp för dem som är 61 år och äldre.....	12
7.3 Minimibelopp för yngre personer med funktionsnedsättning.....	13
7.4 Ökning av minimibeloppet på grund av ökade matkostnader	13
7.5 Individuell prövning av minimibeloppet.....	14
7.6 Minskning av minimibeloppet	15
8. Bostadskostnader	15
8.1 Hyreslägenhet.....	15
8.2 Egen fastighet.....	16
8.3 Bostadsrätt	16
8.4 Dubbla boendekostnader	16

8.5 Delat boende i vårdboende	16
9. Beräkning av avgift och avgiftsunderlag	17
10. Frånvaro som ger avdrag på avgifter	19
10.1 Vårdboende	19
10.2 Ordinärt boende	19
11. Omräkning och rättelser av avgiftsbeslut.....	19
12. Beslut och överklagan	20

1. Inledning

Dessa tillämpningsanvisningar för avgifter inom Äldre- och handikappomsorgen gäller från första (1) januari 2015. De berör personer som beviljats någon form av bistånd enligt:

- Socialtjänstlagen (SoL 2001:453)
- Lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade (LSS 1993:387)
- Hälso-och sjukvårdslagen (HSL 1982:763)

Avgifterna är fastställda med stöd av SoL 8 kap, LSS § 19–21, Kommunallag 8 kap § 3 c (självkostnadsprincipen) samt 2 kap 2 § (likställighetsprincipen). Handläggningsrutinerna följer förvaltningslagen (1989:223).

Riktlinjerna revideras årligen med stöd av:

- Socialstyrelsens meddelandeblad: *Uppgifter för beräkning av avgifter för äldre- och handikappomsorgen* som utges årligen.
- Vissa avgifter är knutna till andra årliga handlingar som t.ex. prisbasbeloppet, bilersättningsavtal, m.m.

2. Fastställda avgifter för insatser beviljade enligt SoL (Socialtjänstlagen)

2.1 Hemtjänst, omvårdnad och service

Avgift för hemtjänst/omvårdnad i ordinärt boende tas ut enligt timtaxa. För 2015 är avgiften 202 kr per utförd timma, avgift ska tas ut med 100% av det framräknade avgiftsutrymmet (se punkt 8).

Telefonservice ingår numera som en insats i hemtjänsten även avgiftsmässigt och ingen separat avgift tas ut för telefonservice. I de fåtal fall telefonservice beviljas utan att personen har hemtjänst är insatsen avgiftsfri.

Avgiftsbefrielse kan ske då hemtjänstinsatser påbörjas först i ett mycket sent skede vid vård vid livets slut enligt beslut SN 021023 § 105 Dnr: sn 020022.

* Timtaxan uppräknas årligen utifrån förändringar i prisbasbeloppet (basår 2012).

Avgift för omvårdnad och service i särskilt boende (vård och omsorgsboende) tas ut med 100 % av det framräknade avgiftsutrymmet (se punkt 8).

* Avgifterna för hemtjänst/omvårdnad och service ingår i högkostnadsskyddet (se punkt 6.1).

2.2 Trygghetslarm

Avgiften för trygghetslarm uttas 2015 med 212 kronor per månad. Kringkostnader för teknik som behövs för installation ingår i månadskostnaden. Om båda makarna eller sambos har biståndet trygghetslarm tas bara en avgift ut.

- * Avgiften uppräknas årligen med hjälp av prisbasbeloppet.
- * Kostnaden ingår i högkostnadsskyddet för hemtjänst, omvårdnad och service.

2.3 Helkost i särskilt boende (vård- och omsorgsboende)

Avgift för samtliga måltider i särskilt boende (kallat helkost) 2015 är 2 937 kr per månad, vilket motsvarar 98 kr/dag. För medboende som har matabonnemang enligt riktlinjer för parboende gäller samma priser som för person med biståndet vård och omsorgsboende men med momspåslag. För helkost innebär det 3 289 kr per månad.

- * Uppräkning/omräkning av priserna sker årligen enligt SCB:s tabell konsumentprisindex (1980=100), "fastställda tal" med basen oktober 2010 (305,57).
- * Helkost i särskilt boende ger förhöjt minimibelopp (se punkt 6.4).
- * Avdrag vid frånvaro (se punkt 9.1)

2.4 Matdistribution

Avgift för matdistribution år 2015 är 46 kronor per portion samt 5 kronor i distributionsavgift per portion.

- * Uppräkning av priserna sker årligen enligt SCB:s tabell konsumentprisindex (1980=100), "fastställda tal" med basen oktober 2010 (305,50).
- * Matdistribution ger förhöjt minimibelopp (se punkt 6.4).
- * Distributionsavgiften är en del av hemtjänsten och ingår därmed i högkostnadsskyddet för hemtjänst.

2.5 Korttidsplats/växelvård

Avgift för **kost** vid vistelse på korttidsplats motsvarar helkost vid särskilt boende, delat på 30 dagar. För 2015 är avgiften för kost på korttidsplats 98 kronor per dygn.

Avgift för **omvårdnad och service** vid vistelse på korttidsplats tas ut med högkostnadsskyddet (se punkt 6.1) delat på 30 dagar. För 2015 blir det som mest 59 kr per dygn.

- * Avgift uttages för påbörjat dygn.
- * Avgiften för omvårdnad och service på korttidsplats ingår i högkostnadsskyddet för omvårdnad och service.
- * Avgiften för kost på korttidsplats ger inte förhöjt minimibelopp eftersom vistelsen inte bedöms vara varaktig.

2.6 Kost vid dagverksamhet för personer med demenssjukdom

Avgift för **lunch** i samband med dagverksamhet för demenssjuka tas ut med samma kostnad som för matdistribution (utan distributionsavgift), för 2015 är avgiften 46 kronor per måltid.

Avgift för **mellanmål** (kaffe med bröd) grundas på konsumentverkets beräknade skäliga kostnader för livsmedel omräknat till kostnad per måltid (se tabell under punkt 3.1) för 2015 är kostnaden 7,50 kr per mellanmål. Ett lägre pris än vad prislistan anger, eftersom tillredningen är en del av aktiviteten.

- * Lunch på dagverksamhet för demenssjuka ger förhöjt minimibelopp (se punkt 6.4).
- * En årlig uppräkning/omräkning av lunch priset sker med hjälp av prisbasbeloppet.

2.7 Kost vid dagverksamhet för personer med psykisk funktionsnedsättning

Avgift för **frukost** (kaffe med smörgås) beräknas enligt *konsumentverkets beräknade skäliga kostnader för livsmedel* omräknat till kostnad per måltid*. För 2015 är kostnaden 15 kr för frukost. Ett lägre pris än vad prislistan anger, eftersom tillredningen är en del av aktiviteten.

Avgift för **mellanmål** (kaffe med bröd) beräknas enligt *konsumentverkets beräknade skäliga kostnader för livsmedel* omräknat till kostnad per måltid*. För 2015 är kostnaden 7,50 kr per mellanmål. Ett lägre pris än vad prislistan anger, eftersom tillredningen är en del av aktiviteten. Personal vid dagverksamheten betalar samma avgift.

* Avgifter för frukost och mellanmål hämtas från tabell punkt 3.1 som uppräknas årligen.

2.8 Boendestöd

Insatsen boendestöd är avgiftsfri.

3. Fastställda avgifter för insatser enligt Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) Hemsjukvård

Personer som får hemsjukvård ska enligt beslut i KF 2013-10-24 betala för detta enligt fastställd taxa från och med 1 mars 2014 (basår 2014). Uppräkning enligt prisbasbeloppet ska ske årligen avrundat till närmaste jämna 10-tal kronor. Alla avgifter för HSL-insatser inklusive rehab-insatser med hjälpmedelsutprovning etc. ingår i maxtaxan.

3.1 Registrerad mottagare av hemsjukvård

Registrerad mottagare av hemsjukvård betalar 300 kr/månad under 2015

Undantag: Barn och ungdomar upptill 20 år är avgiftsbefriade. Ungdomar börjar betala från den månad de fyller 20 år.

3.2 Ej registrerad mottagare av hemsjukvård

För hembesök av legitimerad hälso-och sjukvårdspersonal hos personer som inte är registrerade som mottagare av hemsjukvård, tas en avgift ut med 150 kr/besök under 2015. Krävs mer än 2 besök samma månad utan att inskrivning sker, blir de besöken kostnadsfria. (Jämförbart med 300 kr/månad för inskriven person.)

3.3 Utprovning av hjälpmedel

Avgift tas ut med 150 kr per utprovningstillfälle upptill 300 kr/mån om personen ej är registrerad som mottagare av hemsjukvård. Även då utprovning av hjälpmedel sker på annan plats än i hemmet för att användas i det ordinära boendet tas avgift om 150 kr per utprovningstillfälle upptill 300 kr/mån om personen ej är registrerad som mottagare av hemsjukvård. Avgift 150 kr innefattar bedömning, utprovning, och uppföljning.

3.4 Insatser som avgiftsbefrias ”då insatserna ger ett mervärde och är till gagn för att personen ska kunna vara självständig” (KF 2013-10-24)

- Personer i ordinärt boende med behov av hemsjukvård på grund av psykisk funktionsnedsättning med hemsjukvårdsinsatser av psykiatrisjuksköterska eller delegerad av psykiatrisjuksköterska. Avgiftsbefrielsen gäller ej för HSL- insatser som har andra orsaker än den psykiska funktionsnedsättningen.
- Besök där syftet är uppsökande exempelvis efter anmälan om behov från annan än den enskilde själv/anhörig där den enskilde själv inte är medveten om att anmälan är gjord.
- Då enskild saknar insikt i de allvarliga konsekvenser som utebliven hemsjukvårdsinsats skulle medföra. Den enskildes bristande insiktsförmåga om utebliven hemsjukvårdsinsats ska få uppenbara hälsorisker för att avgiftsbefrielse ska gälla.
- Insatser som förebygger fallrisk.

Avgift tas inte ut för hembesök av legitimerad hälso - och sjukvårdspersonal då man är konsult för andra personalkategorier såsom vid utprovning av hjälpmedel för personalens arbetsmiljö och hembesök för instruera personal hur de ska använda sjukvårdsmaterial eller hjälpmedel samt vid vårdplanering i ordinärt boende.

3.5 Avgiftsbefrielse i vissa fall vid palliativ vård

Avgiftsbefrielse kan även ske då HSL-insatser påbörjas först i ett mycket sent skede vid vård vid livets slut enligt samma princip som avgiftsbefrielse för insats enligt SoL (Hemtjänst) (SN 021023 § 105 Dnr: sn 020022).

3.6 Beslut om avgiftsbefrielse

Beslut om avgiftsbefrielse för den enskilde enligt ovanstående riktlinjer (kap. 3.4 -3.5) fattas enligt delegationslistan (lägsta nivå områdeschef för Enheten för bistånd och stöd).

3.7 Frånvaro

Vid frånvaro 30 dagar eller mer görs avdrag med en månadsavgift per sammanhängande 30-dagarsperiod.

Påbörjad och avslutad insats under kalendermånad räknas i 30/delar av månadsavgiften.

4. Fastställda kostnader för kost m.m. i samband med insatser enligt LSS. Insatserna enligt LSS är avgiftsfria

4.1 Kostnaden för livsmedel och förbrukningsartiklar i gruppboendestäder där alla måltider lagas gemensamt (LSS: § 9:9)

Livsmedelskostnaden är att se som en gemensam hushållskassa för kost som tillagas gemensamt i gruppboendestaden. Månadskostnaden är beräknad i enlighet med Konsumentverkets beräkningar av skäliga kostnader för livsmedel, utom lunch 5 dagar/vecka, för ett genomsnitt i åldrarna 18-60 år. För år 2015 blir den 1 605 kr per månad. Lunchen äts måndag till fredag på den dagliga verksamheten eller på närliggande träffpunkt. För förbrukningsartiklar tas en avgift om 100 kr/månad ut, även denna summa är hämtad från Konsumentverkets beräknade skäliga kostnader. Varje boende på gruppboendestad betalar således in 1 705 kr/mån till den gemensamma hushållskassan. Socialförvaltningen sätter in motsvarande summor för personalens pedagogiska måltider

Avdrag från hushållskassan vid frånvaro från gruppboendestaden

Månadskostnaden för livsmedel 1 605 kr delat på 4,3 veckor per månad ger en kostnad för livsmedel på 373 kr per vecka. Enligt socialstyrelsens meddelandeblad 9/02 bör utgångspunkten för hur matkostnaden fördelas över de olika måltiderna vara: Frukost 20 %, Lunch 30 %, Mellanmål 10 %, Middag/huvudmål 40 %. Huvudmålet hos oss är dock det mål som äts mitt på dagen och då kan beräkning se ut så här:

Livsmedelskostnader	Må	Ti	On	To	Fr	Lö	Sö	Summa
Frukost 20 %	15	15	15	15	15	15	15	105 kr
Lunch 40 %, huvudmål	-	-	-	-	-	29	29	58 kr
Mellanmål 10 %	7,50	7,50	7,50	7,50	7,50	7,50	7,50	52,50 kr
Kvällsmat 30 %	22,50	22,50	22,50	22,50	22,50	22,50	22,50	157,50 kr
Dygnskostnad	45	45	45	45	45	74	74	= 373 kr/vecka

Vid frånvaro från gruppboendestaden dras kostnaden för måltider av från hushållskassan nästkommande månad, under förutsättning att personalen senast dagen innan fått reda på att den boende ska vara borta och kunnat dra ned på tillagningen.

På motsvarande sätt ökas inbetalningen till hushållskassan för livsmedel om den boende äter fler måltider hemma än vad som ingår. T.ex. vid hemma dagar, sjukdom och helgdagar som inträffar måndag till fredag.

* Ny beräkning av hushållskostnader och omvandling till kostnad/måltid görs varje år med grund i konsumentverkets beräkningar av skäliga kostnader för livsmedel och förbrukningsartiklar.

Avvikelser:

Vid gruppboendestad där endast vissa måltider lagas gemensamt i den gemensamma lägenheten kan ovanstående tabell, med beräknade livsmedelskostnader per måltid, användas för att dela på mat kostnaden.

Vid gruppboendestad med hemlevererad färdiglagad mat tas avgift ut som för helkost i särskilt boende (se punkt 1.3)

4.2 Avgift för kost vid korttidsvistelse utanför det egna hemmet (LSS § 9:6) – verkställt på kommunens korttidsboende eller vid avlastning i stödfamilj

Avgift för kost och förbrukningsartiklar tas ut som en kostnad per dygn beroende på vilken åldersgrupp barnet tillhör. Avgiften sätts utifrån *Konsumentverkets beräkningar för skäliga kostnader för livsmedel* samt 100 kr/mån för förbrukningsartiklar (hygienartiklar ingår inte).

Följande summor gäller för 2015:

* Ålder	Månadskostnad	Alla måltider	Utan lunch
0-11 mån	860 kr/mån	29 kr/dygn	23 kr/dygn
1 år	870 kr/mån	29 kr/dygn	23 kr/dygn
2-5 år	1 030 kr/mån	34 kr/dygn	27 kr/dygn
6-9 år	1 620 kr/mån	54 kr/dygn	42 kr/dygn
10-13 år	1 900 kr/mån	63 kr/dygn	49 kr/dygn
14-17 år	2 250 kr/mån	75 kr/dygn	58 kr/dygn
Från 18 år	2 230 kr/mån	74 kr/dygn	58 kr/dygn

Under skoldagar äter ungdomarna lunch i skolan eller på den dagliga verksamheten och under lov dagar och helger på korttidsboende, av det följer två olika dygnsavgifter. (Aktiviteter på korttids betalas av den enskilde)

* Ny beräkning av avgifter görs varje år med grund i *Konsumentverkets beräkningar av skäliga kostnader för livsmedel och förbrukningsartiklar*.

4.3 Avgift för kost vid korttidsvistelse utanför det egna hemmet (LSS § 9:6) – verkställt i form av läger

Samma avgift som under punkt 3.2

4.4 Avgift för kost vid Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år i anslutning till skoldag samt under lov (LSS § 9:7)

Socialförvaltningen köper platser av fritidsgårdarna. Barn och Utbildningsnämnden fastställer årligen matkostnaderna och debiterar föräldrarna direkt.

4.5 Avgift för kost vid Daglig verksamhet (LSS § 9:10)

Lunch serveras på den dagliga verksamheten alternativt att deltagarna går till en träffpunkt och äter (måndag – fredag). Matkostnaden är densamma som för matdistribution, 46 kr per portion för 2015. Ingen distributionsavgift tas ut.

Avgift för **mellanmål** (kaffe med bröd) beräknas enligt konsumentverkets beräknade skäliga kostnader för livsmedel omräknat till kostnad per måltid (se tabell under punkt 2:1) för 2014 är kostnaden 7,50 kr per mellanmål. Tillredningen är en del av aktiviteten.

- * En årlig uppräknings av priset på lunch sker årligen med hjälp av prisbasbeloppet
- * Lunch ger förhöjt minimibelopp endast i de fall där personen även har avgifter för insatser som beviljats enligt socialtjänstlagen (se punkt 6.4).
- * kostnad för mellanmål följer Konsumentverkets beräkning av skäliga kostnader för livsmedel.

4.6 Personalomkostnader vid ledsagning

Ledsagarservice enl. LSS är avgiftsfri för brukaren. Brukaren står för sina egna kostnader i samband med ledsagning t.ex. mat, resor, inträden.

Personal som arbetar som ledsagare, personlig assistent eller på gruppboende får ersättning för utlägg för att kunna fullgöra sitt uppdrag och för att kunna äta tillsammans med brukaren. Socialförvaltningen väljer att ersätta utlägg för kost enligt skatteverkets schabloner (inkl. moms) för skattepliktig kost. Schablonvärdena för år 2015 är:

- Helt fri kost (minst 3 måltider) 215 kr per dag
- Fri lunch eller middag 86 kr per dag
- Fri frukost 43 kr är per dag (kan tillämpas även vid gemensam fika)

Ersättning för inträden och liknande, där arrangören inte medger att ledsagare följer med gratis, medger kommunen kostnader upp till 101 kr per tillfälle (uppräknings med prisbasbeloppet med basåret 2012). Berörd områdeschef har möjlighet att göra en individuell bedömning vid högre kostnader.

5. Avgifter för resor, som inte är reglerade i färdtjänstavgift

5.1 Fritidsresor med verksamhetens egna bussar och bilar

Det händer ibland att brukare inom omsorgen åker med i verksamhetens bussar/bilar även på sin fritid. För detta betalar brukarna enligt *bilavtal för personal som kör bil i tjänsten*. En (1) resenär betalar enligt bilavtalets skattefria del, för år 2015 är det 18,50 kr/mil och om flera brukare reser tillsammans delar de på hela kostnaden för år 2015 är den summan 33,25 kr/mil (skattefri del + beskattad del + personalomkostnader).

6 Andra typer av fastställda avgifter

6.1 Flyttstädning

Flyttstädning i särskilt boende/gruppboende när en boende flyttar eller dör, ombesörjs i första hand av anhöriga/god man. Om anhöriga/god man inte har möjlighet kan personalen utföra städningen till självkostnadspris om utflyttning inte skett senast 10 dagar efter den enskilde avlidit. Sker utflyttning senast 10 dagar efter den enskilde avlidit utförs städning kostnadsfritt. För år 2015 är självkostnadspriset 300 kr per timma.

6.2 Hyra av lokaler

Kommunstyrelsekontoret har genomfört en utredning (klar augusti 2013) kring samlingslokaler och hur bidragssystem till föreningsverksamhet etc. påverkas av uttag av hyra. Resultatet av utredningen har inte utmynnat i någon vägledning hur socialnämnden kan avgiftsbelägga uthyrning av lokaler. Det som gäller är att ingen hyra tas ut förutom uthyrning av övernattningsrum (se punkt 6.3)tills kommunfullmäktige (KF) fattar annat beslut.

6.3 Hyra av övernattningsrum

På vissa äldreboenden finns rum som används av anhöriga eller personal. Hyran för dessa är 152 kr per natt för år 2015 (lakan och frukost ingår inte).

*Uppräkning/omräkning av kostnaden sker varje år med prisbasbeloppet.

7. Högkostnadsskydd och Minimibelopp - viktiga begrepp

I SoL kap 8 regleras avgiftsberäkningen och socialstyrelsen ger årligen ut ett meddelandeblad, där årets uppgifter för beräkning av avgifter inom äldre- och handikappomsorgen framgår.

Flera av beloppen är knutna till prisbasbeloppet.

För år 2012 var prisbasbeloppet 44 000 kr

För år 2013 var prisbasbeloppet 44 500 kr

För år 2014 var prisbasbeloppet 44 400 kr

För år 2015 är prisbasbeloppet 44 400 kr

7.1 Högkostnadsskyddet

Avgiften för hemtjänst i ordinärt boende och omvårdnad och service i särskilt boende, dagverksamhet samt kommunal hälso- och sjukvård (i förekommande fall) får uppgå till högst en tolfedel av 0,48 gånger prisbasbeloppet, det så kallade högkostnadsskyddet. För år 2015 motsvarar det 1 780 kr per månad. Detta är den högsta kostnad en enskild kan ha för sina insatser i form av hemtjänst i ordinärt boende och omvårdnad och service i särskilt boende och därtill hörande kostnader, t.ex. trygghetslarm. Från och med 1 mars 2014 är det även avgift för kommunal hälso- och sjukvård. Hälso- och sjukvårdsavgiften ingår i maxtaxebeloppet. I Gislaveds kommun är det ingen avgift för insatsen dagverksamhet, men väl för kost som serveras där. Avgift för kost ingår ej i maxtaxebeloppet.

7.2 Minimibelopp för dem som är 61 år och äldre.

Minimibelopp skall täcka den enskildes normala levnadskostnader för livsmedel, kläder, skor, fritid, hygien, dagstidning, telefon, TV-avgift, hemförsäkring, öppen hälso- och sjukvård, tandvård, hushållsel, förbrukningsvaror, resor, möbler, husgeråd och läkemedel.

Boendekostnaden beräknas för sig. (Minimibeloppet + boendekostnad kallas förbehållsbelopp).

Det minimibelopp som gäller för ensamboende ska utgöra lägst en tolfedel av 1,3546 gånger prisbasbeloppet. För 2015 motsvarar det 5 023 kr per månad.

Minimibeloppet för var och en av sammanlevande makar och sambor ska utgöra en tolfedel av 1,1446 gånger prisbasbeloppet. För år 2015 motsvarar det 4 245 kr per månad.

* I de fall makar eller sambor inte har ett gemensamt boende beräknas minimibeloppet som två (2) ensamstående.

7.3 Minimibelopp för yngre personer med funktionsnedsättning

Yngre personer med funktionsnedsättning har ofta högre kostnader för livsmedel. De kan även ha större behov av medel för att möjliggöra bosättning och familjebildning och fler aktiviteter är naturliga för yngre personer. Gislaveds kommun följer rekommendationen att höja minimibeloppet generellt för dem som inte fyllt 61 år med 10 %. Ändring av minimibelopp görs samma månad man fyller 61 år. För 2015 innebär det en uppräknings av minimibeloppet med 501 kr per månad.

Minimibeloppet för ensamboende för 2015 motsvarar 5 525 kr per månad
Minimibeloppet för var och en av sammanlevande makar och sammanboende i äktenskapsliknande förhållanden blir 2015 motsvarande 4 747 kr per månad.

7.4 Ökning av minimibeloppet på grund av ökade matkostnader

Då färdig lunch levereras till boende i ordinärt boende (matdistribution) samt till dagverksamhet höjs minimibeloppet på grund av fördyrade kostnader för mat.

I minimibeloppet ingår kostnader för livsmedel, motsvarande konsumentverkets beräkning av skäliga kostnader för livsmedel med ett genomsnitt för män och kvinnor för åldersgruppen 75 år och äldre. Med detta beräkningssätt blir livsmedelskostnaden för 2015 motsvarande 1 745 kr per månad. Enligt konsumentverket fördelar sig kostnaderna för livsmedel enligt följande:

Frukost	20 %
Lunch	30 %
Mellanmål	10 %
Middag	40 %

Det som konsumentverket redovisar som middag avser huvudmålet och ska utgöra 40 % även om det serveras mitt på dagen som lunch. I minimibeloppet ingår följaktligen livsmedelskostnader för lunchen med 40 % av 1 745 kr fördelat på 30 dagar/månad (i genomsnitt), det blir avrundat 23 kr per måltid.

Detta innebär att vid matdistribution eller lunch på dagverksamhet - görs ett tillägg till minimibeloppet med mellanskillnaden mellan de 23 kr per lunch som ingår i minimibeloppet och den faktiska kostnaden för t.ex. matdistribution som 2015 är 46 kr per portion (46 – 23 = 23). Det vill säga en ökning av minimibeloppet med 23 kr för varje portion som levereras under månaden.

På samma sätt ökas minimihållsbeloppet vid helkost i särskilt boende. Den del som ingår i minimibeloppet är ett genomsnitt för kost för 75 år och äldre, 1 745 kr/månad. 2015 är avgiften för helkost i särskilt boende 2 937 kr per månad. Ökningen av förbehållsbeloppet blir således (2 937 kr – 1 745 kr) 1 192 kr/månad.

7.5 Individuell prövning av minimibeloppet

Lagen anger att kommunen ska höja minimibeloppet i skälig omfattning om den enskilde på grund av särskilda omständigheter varaktigt har behov av ett inte oväsentligt högre belopp än det minimibelopp som anges ovan. Minimibeloppet avser schabloniserade normalkostnader och inte enskildas faktiska behov. Detta innebär att det ska finnas utrymme för ökning av minimibeloppen. I samband med prövning av merkostnader är det kostnader som är varaktiga och i storleksordningen 200-300 kr per månad som man ska ta hänsyn till. Detta innebär att tillfälligt ökade kostnader inte kan anses vara skäl till höjning av minimibeloppet. Den enskilde ska själv ansöka om individuell prövning som ställs till avgiftshandläggaren.

Exempel på kostnader som kan ge ett individuellt högre minimibelopp

- **Försörjningsskyldighet för barn:** Brukare som har försörjningsskyldigheter mot barn kan ansöka om förhöjt minimibelopp. För barn som inte bor tillsammans med brukare är det vanligen det fastställda underhållsstödet som utgör merkostnaden. Därtill kan komma kostnader för umgänge, men i detta fall ska umgänget vara regelbundet återkommande. För barn som bor tillsammans med brukare bör skäliga kostnader fastställas för barnen med utgångspunkt i Konsumentverkets beräkning av skäliga kostnader. Barnbeloppet bör delas lika mellan föräldrarna.
- **Arbetsresor** för brukare med behov av resor till och från arbetet bör en ökning av förbehållsbeloppet göras motsvarande de kostnader man har för sitt behov av arbetsresor. Kostnaden för resor med bil bör begränsas till samma belopp som gäller vid avdrag för resor i självdeklarationen det vill säga för 2015 motsvarande 18,50 kronor per mil och vid resor med allmänna kommunikationer till den faktiska kostnaden för månadskort etc.
- **Kostnader för god man.** Det arvode, som en brukare betalar förordnad god man ska utgöra grund för ökning av minimibeloppet.
- **Övriga kostnader:** Utöver de ovan uppräknade situationerna kan den enskilde omsorgstagaren anse sig ha behov av en ökning av minimibeloppet utifrån sin specifika situation. I dessa fall måste en noggrann individuell bedömning göras för att rätt minimibelopp ska kunna fastställas. En bedömning måste göras utifrån varaktigheten i behovet och en bedömning av om kostnaderna är skäliga utifrån skälig levnadsnivå samt i förhållande till eventuell handikappersättning eller andra utgående bidrag eller ersättningar.

7.6 Minskning av minimibeloppet

En minskning av minibeloppen får ske om brukaren inte har en kostnad som minimibeloppet ska täcka. Exempel på detta kan vara att:

- Kostnaden ingår i avgiften för hemtjänst/omvårdnad och service eller dagverksamhet
- Kostnaden ingår i avgiften eller hyran för bostad i särskilt boende
- Tillhandahålls kostnadsfritt

Den vanligaste situationen som detta avser är för boende i vård- och omsorgsboende där kostnader för förbrukningsvaror, säng, sängutrustning, handdukar, TV-licens, trygghetslarm samt elkostnaden ingår. Som en grund för hur stora avdrag som kan göras på minimibeloppet vid vårdboende har använts de belopp, som finns angivna i Konsumentverkets beräkningar av skäliga kostnader för år 2015 för enpersonshushåll samt Pensionsmyndighetens schablon för elkostnad.

Förbrukningsvaror, ensamboende	100 kr per månad för 2015
40 % av beloppet för hemutrustning (40 % av 370kr)	148 kr per månad för 2015
TV-licens ingår i särskilt boende	173 kr per månad för 2015
Pensionsmyndighetens beräkning av hushållsel - schablon för 2015 är 6,59 kr per m ² och månad. Beräknat på en genomsnittlig yta på 50 kvm blir det	330 kr per månad för 2015
Trygghetslarm enligt fastställd taxa	212 kr per månad för 2015
Summa	963 kr per månad för 2015

8. Bostadskostnader

Bostadskostnader beräknas enligt de riktlinjer som försäkringskassan/pensionsmyndigheten använder vid beräkning av bostadstillägg för pensionärer och bostadstillägg för barnfamiljer. Detta innebär att i de fall en brukare har bostadstillägg behöver socialnämnden inte göra någon självständig uträkning av boendekostnaden utan kan använda den uträkning, som hämtas från försäkringskassan/ pensionsmyndigheten.

Det finns ingen laglig grund för att begränsa bostadskostnaden storlek. Hyresavi och/eller hyreskontrakt ska kunna uppvisas.

8.1 Hyreslägenhet

Den faktiska boendekostnaden för en hyreslägenhet omfattar brutto hyra inklusive uppvärmning och andra obligatoriska avgifter. Om hyreskostnaden består av enbart kallhyra ska försäkringskassan/pensionsmyndighetens schabloniserade belopp avseende uppvärmning, vatten och sophämtning ligga till grund för beräkningen av hyreskostnaden.

8.2 Egen fastighet

I bostadskostnaden ingår:

- Räntekostnader
- Uppvärmning (inte hushållsel, som ingår i minimibeloppet)
- Konsumtionsavgift (vatten/sophämtning)
- Ev. tomträttsavgäld
- Fastighetsskatt

* OBS - Amortering och underhåll av fastigheten räknas inte som en del av boendekostnaden.

* I det fall en brukare bor kvar i ett hus som övertagits av anhöriga räknas den faktiska hyran alternativt om ingen hyra erläggs – de utgifter brukaren har för driftskostnader. Pensionsmyndighetens schabloner för bostadsuppvärmning används.

8.3 Bostadsrätt

När man bestämmer den faktiska boendekostnaden för en bostadsrättslägenhet bör hänsyn tas även till ränteutgifter i övrigt räknas som vid hyreslägenheter. Amortering och underhåll av bostadsrätt räknas inte som en del av boendekostnaden .

8.4 Dubbla boendekostnader

Vid flyttning till ett särskilt boende kan det bli dubbla hyreskostnader (gamla bostaden + nya särskilda boendet). En dubbel kostnad för boende kan kommunen ta hänsyn till vid beräkning av minimibeloppet under maximalt tre månader i de fall omsorgstagaren inte har egna medel (bankmedel, aktier och fonder) motsvarande ett basbelopp. Under dessa tre månader bör en avyttring av bostaden ske.

8.5 Delat boende i vård- och omsorgsboende eller annat särskilt boende

Avgift för bostad i särskilt boende som inte omfattas av hyreslagen får uppgå till högst en tolfedel av 0,50 gånger basbeloppet. För år 2015 motsvarar det 1 854 kr per månad.

Här avses rum som delas av två eller flera personer som inte är gifta, sambo eller har annan samhörighet.

9. Beräkning av avgift och avgiftsunderlag

Beräkning av avgift avser kronor per månad och går till på följande sätt:

A. Brutto inkomst + kapitalinkomst	+
B. Skatt	-
C. Hyra	-
D. Bostadstillägg/Äldreförsörjningstöd	+
E. Minimibelopp (ex. ensamboende över 61 år)	- 5 023 kr
F. <u>Ev. individuellt tillägg/avdrag på minimibelopp</u>	+ - _____
G. Avgiftsutrymme	Summa

A. Den inkomst som brukaren kan antas komma att få under de närmaste tolv månaderna, fördelat med lika belopp per månad. Det gäller alla aktuella förvärvs- och kapitalinkomster som är skattepliktiga enligt inkomstskattelagstiftningen, såsom:

- Folkpension inkl pensionstillskott, ATP, SPV, SPP, AFA m.m.
- Övriga tjänstepensioner, privata pensionsförsäkringar, utlandspensioner
- Livräntor (skattepliktig och/eller ej skattepliktig)
- Inkomst av tjänst, näringsverksamhet (aktiv och/eller passiv)
- Inkomst av kapital, ränteinkomster, utdelningar och realisationsvinster
- Sjukersättning
- Barnbidrag, underhållsstöd, underhållsbidrag

B. Skatt enligt aktuell skattetabell dras ifrån bruttoinkomsten ovan. Även kyrkoavgiften räknas som skatt. Flera samfund har direktavdrag på skatten. I annat fall måste uppgifter på avdrag lämnas in.

C. Den faktiska boendekostnaden dras av i avgiftsberäkningen. Beräkning av boendekostnad, se under punkt 7, ovan.

D. Från hyran dras eventuellt bostadstillägg bort (bostadstillägg för pensionärer, särskilt bostadstillägg för pensionärer eller bostadsbidrag för barnfamiljer).

E. Minimibelopp, se ovan punkter 6.2, 6.3 och 6.5.

F. Eventuellt individuellt tillägg eller avdrag på minimibeloppet, se ovan punkt 6.4 och 6.6.

G. **Avgiftsutrymme** är det belopp som blir kvar när hyran är betald och pengar för skäliga levnadskostnader är undantagna. Från detta avgiftsutrymme tar kommunen ut avgift för de insatser, kost m.m. som personen får från äldre- och handikappomsorgen.

Högsta avgiften som kommunen får ta ut år 2015 motsvarar 1 780 kr per person Det är detta som kallas högkostnadsskydd (se punkt 6.1).

Om avgiftsutrymmet är 0 kr eller negativt tas ingen avgift ut.

Ett negativt avgiftsutrymme kan uppkomma när någon inte har bostadstillägg. Personen kanske inte sökt bostadstillägg eller har fått avslag eller nedsatt bostadstillägg p.g.a. förmögenhet. Ett negativt avgiftsutrymme kan också bero på låga inkomster eller hög hyra. Äldre- och handikappomsorgen ersätter inte ett negativt avgiftsutrymme men det kan i vissa fall vara motiverat att söka ekonomiskt bistånd, då ekonomi är ansträngd.

OBS: Förmögenhet påverkar inte avgiftsunderlaget.**Avgiftsberäkningen för sammanboende makar – där båda har hemtjänst/omvårdnad och service.**

Avgiften beräknas för var och en av makarna. I de fall det är till fördel för den enskilde kan Socialnämnden besluta att makarnas inkomst läggs samman och fördelas därefter med hälften på vardera maken. Detsamma gäller för sambo och registrerade partner.

Avgiftsberäkningen för sammanboende makar – där den ena har hemtjänst/omvårdnad och service.

Inkomststoppgifter tas in endast för den make som har hemtjänst/omvårdnad och service.

Avgiftsberäkning för makar där den ena flyttar in på särskilt boende och den andre bor kvar i hemmet, utan insatser.

I de fall den make/maka som har hög pension flyttar in på särskilt boende och make/maka som bor kvar hemma har låg pension och hög hyra – kan den hemmavarande maken ha svårt att ha råd att bo kvar.

Efter ansökan, kan avgiftsberäkning ske så att båda inkomsterna läggs ihop och delas på hälften. Finns det förmögenhet överstigande ett basbelopp ska detta användas innan jämkning utförs. Den hemmavarande maken har även möjlighet att ansöka hos försäkringskassan/pensionsmyndigheten om pension och bostadsbidrag/bostadstillägg som ensamstående.

10. Frånvaro som ger avdrag på avgifter

10.1 Vård- och omsorgsboende

Matkostnader: Vid frånvaro från vårdboende minst ett dygn görs avdrag för matkostnaden med 1/30 av månadskostnaden per helt dygn. Frånvaron ska anmälas senast tre dagar i förväg. Avdrag görs inte för enstaka måltider.

Omvårdnad och service: Vid frånvaro från vård- och omsorgsboende minst ett dygn reduceras avgiften för omvårdnad och service med 1/30 per helt dygn. Frånvaron ska anmälas senast tre dagar i förväg. Avdrag görs inte för del av dag.

Hyra: Kostnad för hyra kvarstår även under frånvaro från vård- och omsorgsboende eller annat särskilt boende.

Vid sjukhusvistelse görs avdrag för både mat och omvårdnad och serviceavgift från inskrivningsdagen.

Dagverksamhet: vid frånvaro från vårdboende för deltagande i dagverksamhet och där man betalar för lunch görs avdrag med för närvarande 46 kr per frånvarodag.

I ett enskilt fall, där personen vistas i vårdboende eller korttidsplats, kan områdeschef besluta om avdrag för lunch i samband med exempelvis regelbundna ordinerade hälso- och sjukvårdsinsatser.

10.2 Ordinärt boende

Hemtjänstavgifter: Den som önskar avstå sin hemtjänst ska avboka den 3 dagar i förväg till hemtjänstpersonalen, så att personalgruppen kan planera om sitt arbete. Avgift debiteras för hemtjänst som inte avbokats i tid.

Matkostnader: Endast levererade matportioner debiteras.

Sjukhusvistelse – Ingen hemtjänstavgift tas ut under sjukhusvistelse.

11. Omräkning och rättelser av avgiftsbeslut

När socialnämnden får uppgifter om ändrade förhållanden fattas ett nytt avgiftsbeslut (SoL 8 kap. 9§). Förändringar i biståndsbeslut bevakas av avgiftshandläggaren. Omräkning av avgifter p.g.a. ändrade insatser sker kontinuerligt från den dag det nya beslutet verkställs.

Vid ändringar i den ekonomiska situationen är den enskilde skyldig att själv informera om sådant som kan påverka beräkningen av avgiften. En ändrad avgift ska gälla från och med månaden efter den månad då anledning till ändringen uppkom. Om de ändrade förhållandena avser hel månad ska ändring av avgiften göras från och med den månad ändringen inträffade.

Ändrade förhållanden som ska anmälas kan vara:

- Varaktigt förändrade förhållanden, till exempel om ena maken flyttar eller avlider.
- Väsentligt ändrad inkomst
- Flyttning och förändrad hyra
- Reavinster efter t.ex. fastighetsförsäljning, aktieförsäljning m.m.

Nya inkomstuppgifter begärs in en gång om året och i samband med detta görs en omräkning av avgifterna. I de fall en brukare eller dess företrädare inte besvarar inkomstförfrågan, trots påminnelse, tas avgift ut enligt högkostnadsskyddet, för 2015 motsvarande 1 780 kr per månad (för ensamstående över 61 år).

Nya minimibelopp och högkostnadsskydd fastställs av socialstyrelsen och gäller från 1 januari årligen. Socialnämnden får ändra avgifter som beror på dessa förändringar utan att meddela den enskilde.

Rättelse av avgift kan göras både till fördel och till nackdel för den enskilde retroaktivt i högst tre månader.

12. Beslut och överklagan

Avgiftshandläggaren fattar beslut om avgifter enligt Socialtjänstlagens 8 kap. 4-9 §§. Efter ansökan om individuellt minimibelopp fattar avgiftshandläggaren även beslut om detta. Den enskildes avgiftsbeslut kan överklagas genom förvaltningsbesvär (16 kap. 3 § SoL).

Vill Du överklaga socialnämndens beslut skall Du skriva till socialnämnden med Adress:

Gislaveds kommun
Socialnämnden
332 80 Gislaved

Tala om i brevet vilket beslut Du överklagar, t.ex. genom att ange beslutets diarienummer eller i korthet vad beslutet handlar om. Tala också om vilken ändring Du vill ha i beslutet.

Socialnämnden måste ha ditt överklagande inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet annars kan överklagandet inte prövas. Socialnämnden sänder överklagandet vidare till Förvaltningsrätten i Jönköping för prövning om inte nämnden själv ändrar beslutet på det sätt du har begärt.

Ytterligare upplysningar lämnas av socialförvaltningens kansli på telefon 0371-811 32.